

Warszawa, 10 września 2014 r.

KMP.571.64.2014.MF

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Areszcie Śledczym w Zabrze
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 13 – 14 maja 2014 r., do Aresztu Śledczego w Zabrze, mieszczącego się przy ul. Sądowej 1 (zwanego dalej Aresztem, AŚ lub jednostką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub Mechanizmem): Michał Kleszcz, Przemysław Kazimirski, Marcin Kusy (prawnicy), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog).

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z mjr Włodzimierzem Machowiczem - zastępcą dyrektora Aresztu;
- dokonano oglądu terenu jednostki oraz pomieszczeń mieszkalnych, w tym: wybranych losowo cel mieszkalnych, celi izolacyjnej, celi zabezpieczającej, świetlic, a także pól spacerowych, łaźni, sali widzeń, ambulatorium;
- przeprowadzono w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy z osadzonymi oraz niektórymi pracownikami jednostki;
- przeprowadzono na osobności indywidualne rozmowy z wybranymi osadzonymi;
- zapoznano się z dokumentacją Zakładu, m.in.: aktami osobowymi wybranych losowo osadzonych, wybranymi książkami przebiegu służby oddziałowych.

W trakcie oglądu wykonano dokumentację fotograficzną.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano m.in.: nagrania z monitoringu wybranych przypadków zastosowania środków przymusu bezpośredniego w postaci: siły fizycznej, kajdanek, celi zabezpieczającej, pasa obezwładniającego jednocześniego oraz kasku zabezpieczającego (z dnia 24.01.2014 r.) oraz siły fizycznej, kajdanek oraz celi zabezpieczającej (z dnia 24.02.2014 r.) wraz z właściwymi notatkami służbowymi sporządzonymi w związku z ich użyciem, sprawozdanie sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Gliwicach z wizytacji Aresztu Śledczego w Zabrze przeprowadzonej w dniach 26 i 27 września 2012 r., zarządzenie nr 8/2014 dyrektora Aresztu Śledczego w Zabrze z dnia 31 stycznia 2014 roku w sprawie zatrudnienia osadzonych w Areszcie Śledczym w Zabrze przy pracach porządkowych oraz pomocniczych o charakterze administracyjno-gospodarczym, program przeciwdziałania samobójstwom i innym aktom samoagresji w Areszcie Śledczym w Zabrze.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali zastępcę dyrektora Aresztu o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

2. Legalność pobytu

Areszt Śledczy w Zabrze jest jednostką przeznaczoną dla tymczasowo aresztowanych mężczyzn, pozostających do dyspozycji Sądów i Prokuratur Rejonowych w Zabrze i Tychach. Pojemność Aresztu wynosi 293 miejsc, w dniu wizytacji zgodnie ze stanem faktycznym przebywało w jednostce 260 osadzonych. Wśród nich status osoby skazanej miały 194 osoby, w Areszcie przebywało 7 osób ukaranych oraz 59 tymczasowo aresztowanych.

3. Personel

W Dziale Penitencjarnym Zakładu zatrudnionych jest 10 osób (1 kierownik działu – z wykształcenia psycholog, 2 psychologów – w tym jeden na ½ etatu, 6 wychowawców, 1 wychowawca ds. postpenitencjarnych, 1 wychowawca ds. kulturalno-oświatowych). Wszyscy funkcjonariusze działu penitencjarnego legitymują się wykształceniem wyższym magisterskim. Psycholodzy penitencjarni dodatkowo ukończyli studia podyplomowe z zakresu psychologii sądowej. Średnia liczba

osadzonych na wychowawcę w czasie wizytacji wynosiła 31 osób, przy czym w zależności od stanu zaludnienia jednostki na jednego wychowawcę przypada od 30 do 40 osadzonych.

Liczba osadzonych przypadających na etatowego psychologa jest zgodna ze stanem zaludnienia jednostki. Zadaniem drugiego psychologa jest realizacja programów psychokorekcyjnych, jednak w razie nieobecności psychologa penitencjarnego, może on objąć pomocą psychologiczną osadzonych. Przedstawiciele KMP uzyskali informację wskazującą na fakt, iż w jednostce psycholog penitencjarny nie jest objęty superwizją. W związku z powyższym Przedstawiciele KMP zalecają zapewnienie pracującemu z osadzonymi psychologowi superwizji jego pracy, gdyż w znacznym stopniu przyczyniłaby się ona do zwiększenia efektywności pracy psychologa, pomagając mu jednocześnie w uporaniu się z obciążeniami wynikającymi ze specyfiki wykonywanego zawodu.

Od początku 2013 r. do dnia wizytacji było prowadzonych 8 postępowań dyscyplinarnych. Przekroczenia dyscyplinarne polegały na uchybieniach, które nie dotyczyły bezpośrednio osadzonych.

W 2013 r. wychowawcy oraz psycholog brali udział w 10 szkoleniach i warsztacie zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne. Zajęcia dotyczyły m.in.: pracy z grupą, ratownictwa przedmedycznego w formule BLS i BTLS, czytelnictwa, pomocy prawnej, organizacji pomocy postpenitencjarnej, przeciwdziałaniu bezrobociu. Natomiast w 2014 r. wychowawcy oraz kierownik dział brali udział w 5 szkoleniach zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne, których tematyka obejmowała m.in.: ratownictwo przedmedyczne w formule BLS i BTLS, szkolenie dla oficerów prasowych, przygotowanie do funkcjonowania w społeczeństwie po odbyciu kary, bezpieczeństwo i higiena pracy w związku z nadzorowaniem pracy osadzonych (tzw. średni dozór). Ponadto w analizowanym czasie funkcjonariusze Działu Ochrony i Działu Penitencjarnego uczestniczyli w szkoleniach wewnętrznych. Wśród podejmowanych w trakcie tych szkoleń tematów znalazły się m.in.: zasady zastosowania środków przymusu bezpośredniego (dalej: śpb) ze szczególnym naciskiem na najczęściej stosowane i znajdujące się na wyposażeniu AŚ w Zabrze, zasady zastosowania śpb w postaci siły fizycznej oraz celi zabezpieczającej, wybrane zagadnienia z Kodeksu karnego wykonawczego oraz regulaminu organizacyjno-

porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, komunikacja interpersonalna – zasady prawidłowego przepływu informacji.

Mając na względzie wymogi europejskie w tym zakresie przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji podkreślają także, że personel pracujący z osobami pozbawionymi wolności winien przechodzić systematyczne szkolenia dotyczące nie tylko krajowych, ale także międzynarodowych praw osób pozbawionych wolności i standardów wykonywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie bowiem z Europejskimi Regułami Więziennymi [Zalecenia Rec (2006) 2] *Kierownictwo zapewnia, by w trakcie pracy zawodowej cały personel utrzymywał i poszerzał swoją wiedzę i kwalifikacje poprzez uczestnictwo w organizowanych w odpowiednich odstępach czasowych wewnętrznych kursach i poprzez ogólny rozwój (reguła 81.2). Szkolenie całego personelu obejmuje wiedzę w zakresie międzynarodowych i regionalnych instrumentów i standardów praw człowieka, w szczególności dotyczy to Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejskiej Konwencji o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, jak również stosowania Europejskich Reguł Więziennych (81.4). W związku z powyższym pracownicy Mechanizmu zalecają przeprowadzenie szkolenia skierowanego do wszystkich funkcjonariuszy pracujących bezpośrednio ze skazanymi dotyczącego międzynarodowych praw osób pozbawionych wolności i standardów wykonywania kary pozbawienia wolności.*

4. Warunki bytowe

W Areszcie wyodrębniono 3 oddziały mieszkalne: w oddziale I mieszczącym się na parterze oraz I piętrze zakwaterowani są w większości osadzeni pracujący, w II oddziale umieszczone zostały osoby tymczasowo aresztowane oraz skazane, a oddział III przeznaczony jest dla skazanych.

W jednostce funkcjonują cele dwu-, trzy- i sześćoosobowe. Część wizytowanych cel była wyremontowana, tym samym panowały w nich dobre warunki. Jednak część cel nadal wymaga przeprowadzenia prac remontowych, przede wszystkim uzupełnienia ubytków i odmalowania ścian oraz wymiany zużytej drewnianej podłogi.

Pracownicy Mechanizmu zdają sobie sprawę, że cele mieszkalne zdecydowanie szybciej niż pozostałe pomieszczenia ulegają eksploatacji. Jednocześnie należy zaznaczyć, że kierownictwo jednostki wskazało, iż w miarę posiadanych środków dąży

do tego, aby odnawiać poszczególne cele mieszkalne. Na potwierdzenie tego faktu pokazano przedstawicielom KMP harmonogram robót konserwacyjnych na 2014 r. Warto w tym miejscu dodać, iż zgodnie z wymienionym wyżej dokumentem w bieżącym roku jest zaplanowane wyremontowanie 23 cel mieszkalnych o łącznej pojemności 59 miejsc.

Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż kara pozbawienia wolności powinna być realizowana – w myśl przepisu art. 4 zd. 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r., 90, 557 ze zm., dalej: k.k.w.) – w sposób *humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego*. Nie ulega wątpliwości, iż pod tym pojęciem kryje się także zapewnienie osadzonym właściwych warunków bytowych. O prawie osadzonych do odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia warunków bytowych mówi też przepis art. 102 pkt. 1 k.k.w. Warto zaznaczyć, że także standardy wynikające z prawa międzynarodowego traktują o warunkach bytowych, których zapewnienie należy uznać za konieczne minimum. Należy wskazać na Zalecenie nr 18.1 Zaleceń Rec (2006)2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych, przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 11 stycznia 2006 r. na 952 posiedzeniu delegatów (dalej: Europejskie Reguły Więzienne) *pomieszczenia udostępnione dla więźniów, a w szczególności pomieszczenia przeznaczone do spania są urządzone w sposób respektujący ludzką godność i tak dalece jak to jest możliwe prywatność oraz spełniają wymogi zdrowotne i higieniczne, przy czym właściwą uwagę przykładają się do ich warunków klimatycznych oraz w szczególności do powierzchni podłogi, ilości powietrza mierzonego w metrach kubicznych, oświetlenia, ogrzewania oraz wentylacji*. W związku z powyższym, przedstawiciele KMP zalecają przeprowadzenie remontów cel mieszkalnych.

Kąćki sanitarne oglądane przez przedstawicieli KMP podczas wizytacji nie były w sposób trwały wydzielone od reszty powierzchni cel, zamiast drzwi zainstalowane przy wejściu do nich zostały przesłony pryznicowe. Ponadto również cele jednoosobowe nie miały w żaden sposób wydzielonego kąćka sanitarnego. Zgodnie z linią orzecniczą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (sprawa Peers przeciwko Grecji, skarga nr 28524/95) oraz mając na uwadze zalecenia CPT zaznaczyć należy, że *korzystanie z otwartego kąćka sanitarnego w sytuacji, gdy w celi przebywa więcej niż jeden osadzony, może zostać uznane za poniżające traktowanie*.

Krytycznie należy ocenić także nieosłonięcie WC w celach jednoosobowych. Osoby korzystające z sedesu w tych celach, są widoczne przez wizjer w drzwiach wejściowych do tych pomieszczeń. Nie można zatem uznać, że osadzony umieszczony w tej celi ma zagwarantowaną prywatność i intymność podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych. Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu z dnia 25 marca 2013 r. (RPO-700317-II-702/12/MK) skierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wskazała m.in., że w celach jednoosobowych urządzenia sanitarne powinny być osłonięte co najmniej w taki sposób, aby nie było możliwe zobaczenie osadzonego wykonującego czynności intymne w kącie sanitarnym, ani bezpośrednio przez osoby wchodzące do celi, ani przez wizjer w drzwiach. W sytuacji, gdy funkcjonariusze Służby Więziennej, również płci przeciwnej, mają możliwość wglądu do kącia sanitarnego przez wizjer i obserwowania osadzonego podczas wykonywania przez niego czynności sanitarnych i higienicznych, warunek zapewnienia intymności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych nie jest spełniony. W odpowiedzi z dnia 17 kwietnia 2013 r. (BPR-070-48/13/923) Dyrektor Generalny Służby Więziennej podzielił pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdzając, iż spełnienie warunku zapewnienia intymności w warunkach izolacji penitencjarnej uzależnione jest nie tylko od braku fizycznej obecności innych osób podczas korzystania przez osadzonego z urządzeń sanitarnych, ale także ograniczeniem (z wyłączeniem przypadków przewidzianych w obowiązujących przepisach) możliwości jego obserwacji. W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają całkowite zabudowanie kącików sanitarnych w celach mieszkalnych.

W czasie wizytacji osadzonym, co do zasady, przysługiwała jedna kąpiel w ciągu tygodnia. Jak wynika z rozmów przeprowadzanych z osadzonymi, w okresie letnim osadzeni uzyskują możliwość skorzystania z dodatkowej kąpeli. Przyjęta praktyka jedynie w okresie letnim czyni zadość minimalnym standardom międzynarodowym, m. in. regule 19.4 Europejskich Reguł Więziennych, zgodnie z którą *każdy więzień powinien mieć prawo **wykąpać się lub wziąć prysznic jeśli to możliwe codziennie, lecz przynajmniej dwa razy w tygodniu** (lub w razie potrzeby częściej) w interesie ogólnej higieny*. Można także przytoczyć orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydane w sprawie Ananyev i inni przeciwko Rosji, w którym Trybunał zauważył, że *prawdziwie ludzkie środowisko nie jest możliwe bez łatwego dostępu do toalety czy możliwości utrzymania swego ciała w czystości*. Trybunał często stwierdzał, że czas na

wzięcie prysznicą zwykle przyznawany więźniom w aresztach śledczych w Rosji był ograniczony do 15 – 20 minut raz w tygodniu. Był więc oczywiście niewystarczający do zachowania właściwej higieny ciała [orzeczenie w trybie wyroku pilotażowego – 10 stycznia 2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 42525/07 i 60800/08]. Przedstawiciele Mechanizmu również stoją na stanowisku, że możliwość kąpieli raz na tydzień jest niewystarczająca do utrzymania należytej higieny, a walor ekonomiczny takiej częstotliwości, podnoszony często przez władze jednostek penitencjarnych, ma charakter jedynie pozorny. Więźniowie korzystający z dodatkowych, prowizorycznych kąpieli w celach mieszkalnych, zużywają więcej wody oraz prądu niezbędnego do jej podgrzania, niż zużyliby podczas kąpieli w więziennej łaźni. Należy wskazać, iż w piśmie z dnia 10 września 2013 r. o sygnaturze D-072-232/13 skierowanym do dyrektora Zespołu Krajowy Mechanizm Prewencji także dyrektor Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny dostrzegł konieczność zwiększenia liczby kąpieli dla osadzonych. Biorąc pod uwagę przedstawioną argumentację, przedstawiciele KMP zalecają zwiększenie częstotliwość kąpieli dla osadzonych. W powyższej sprawie Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała wniosek z dnia 3 lipca 2014 r. do Trybunału Konstytucyjnego¹ o stwierdzenie, że § 32 ust. 4 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. Nr 152, poz. 1494) i § 30 ust. 3 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) jest niezgodny z art. 4 § 1, art. 102 pkt 1 i art. 249 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.), art. 40 w zw. z art. 41 ust. 4 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z powyższym pracownicy Mechanizmu zalecają zapewnienie osadzonym przynajmniej dwóch kąpieli w ciągu tygodnia.

W zakresie sprzętu kwaterunkowego, pracownicy Mechanizmu zwrócili uwagę, iż w niektórych wizytowanych celach łóżka piętrowe koszarowe nie posiadały zabezpieczeń przed upadkiem oraz drabinek wiodących do górnego poziomu. W ocenie

¹Zob: <http://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wniosek%20do%20Trybuna%C5%82u%20Konstytucyjnego%20z%20dnia%203%20lipca%202014%20r.pdf>

przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji ich brak może przyczynić się do upadków i spowodować ewentualne uszkodzenia ciała osób, które wchodzą na łóżka korzystając z dostępnego, a nieprzystosowanego do tego wyposażenia celi lub próbując na nie wskoczyć. Dla osób o obniżonej sprawności fizycznej wejście na piętrowe łóżko może okazać się bardzo trudne lub praktycznie niemożliwe. W związku z powyższym wizytujący zalecili wyposażenie łóżek w drabinki i barierki ograniczające.

W rozmowach indywidualnych, osadzeni wielokrotnie podkreślali niedogodności związane z brakiem ciepłej wody w celach. W opinii pracowników KMP stały dostęp do ciepłej wody powinien stanowić standard w każdym miejscu detencji, dlatego też wizytujący zalecają podjęcie działań w kierunku zapewnienia dostępu do ciepłej wody w każdej z cel.

W Zakładzie znajduje się jedna łaźnia centralna (wyposażona w 12 stanowisk prysznicowych oraz przebieralnię i toaletę). Ponadto w jednostce znajduje się łaźnia przeznaczona dla osadzonych sklasyfikowanych jako tzw. niebezpieczni. Jednak z uwagi na fakt, iż do jednostki nie są skierowani osadzeni posiadający taki status, łaźnia ta w czasie wizytacji była wyłączona z użytku. Przedstawiciele KMP wskazali na potrzebę zagospodarowania tego pomieszczenia i umożliwienie korzystania z niego np. osadzonym z niepełnosprawnością fizyczną.

Należy wskazać, iż pomimo przeprowadzonego w 2013 r. generalnego remontu pomieszczenia w którym znajduje się łaźnia centralna, nie wydzielono w niej odrębnych stanowisk prysznicowych, które oddzielałyby osadzonych zapewniając im poczucie intymności. Przedstawiciele KMP zalecają zapewnienie skazanym poczucia intymności w trakcie wykonywania przez nich czynności sanitarno-higienicznych. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Rzecznik Praw Obywatelskich pełniący funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji stoi na stanowisku, że mimo iż przepisy nie odnoszą się szczegółowo do kwestii sposobu udzielania kąpieli osadzonym, należy przyjąć, że tak jak w całym procesie wykonywania kary pozbawienia wolności, obowiązuje tu zasada humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności, z poszanowaniem ich godności. Mając to na względzie przyjąć należy, że kąpiel osadzonych powinna odbywać się w warunkach zapewniających każdemu osadzonemu minimum intymności, odpowiadających pod tym względem ogólnie przyjętym w społeczeństwie standardom, z poszanowaniem godności osobistej. Takie stanowisko podziela również Centralny Zarząd Służby Więziennej, czemu dał wyraz w piśmie z dnia z dnia 15 marca 2010 r.

(BPR-0510/932/10/Z-1). Przedstawiciel Centralnego Zarządu Służby Więziennej poinformował również, że przedstawiciele Biura Kwatermistrzowsko - Inwestycyjnego CZSW w toku przeprowadzanych kontroli w zakładach karnych i aresztach śledczych, każdorazowo zwracają uwagę na konieczność wykonania w łazniach ścianek działowych między stanowiskami przysznycowymi tak, aby zapewnić jednemu osadzonemu jedno stanowisko.

Kolejną kwestią wymagającą podniesienia jest fakt, iż w pomieszczeniu łaźni zainstalowano kamerę monitoringu wizyjnego. Jak wyjaśnił personel towarzyszący przedstawicielom KMP w trakcie wizytacji, kamera ta stanowi atrapę. Zdaniem pracowników jednostki, z uwagi na atrapę kamery w łaźni osadzeni starają się poprawnie zachowywać w czasie odbywania kąpieli. Jak zostało to już wskazane w poprzednim akapicie, należy zapewnić osadzonym poczucie intymności w trakcie wykonywania przez nich czynności sanitarno-higienicznych. Nawet jeśli kamera nie nagrywa obrazu, to osadzeni nie wiedzą, czy jest to kamera czynna, czy też atrapa, co może powodować dyskomfort. W dodatku warto zaznaczyć, iż z rozmów z osadzonymi wynika, iż niektórzy zdają sobie sprawę, iż w łaźni zainstalowana została atrapa monitoringu, co całkowicie niweczy argument dotyczący funkcji zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie kąpieli. W związku z tym pracownicy Mechanizmu zalecają demontaż opisywanej kamery.

Zdaniem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji należy szczególnie wyróżnić pomysł wyposażenia cel przejściowych w pakiet materiałów informacyjnych oraz sprzęt w postaci skarbowych czajników elektrycznych i odbiorników telewizyjnych.

Wartą podkreślenia inicjatywą zastosowaną w jednostce jest wyposażenie jednego z 4 pól spacerowych w ogólnorozwojowe urządzenia do ćwiczeń fizycznych (ścieżka zdrowia). Z przekazanych wizytującym informacji wynika, że każdy osadzony w ramach spaceru może aktywnie spędzać czas na świeżym powietrzu. W ramach programu readaptacyjnego, przeciwdziałającego postawom kryminogennym *Wychowanie przez ruch* wychowawca prowadzi ze skazanymi zajęcia. Jak wskazali pracownicy AŚ, planowane są dalsze inicjatywy w tym zakresie (kolejne urządzenia oczekują na montaż), a jedno z pól spacerowych zostanie wyposażone w zewnętrzny stół do tenisa. Warto w tym miejscu wskazać, iż jednostka nawiązała współpracę z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach w ramach programów readaptacyjnych,

głównie przeciwdziałających deprywacji więziennej *Street art*, studenci pomagali w artystycznym zagospodarowaniu pól spacerowych.

W Areszcie wyodrębniono 3 cele monitorowane. W dniu wizytacji przebywało w nich pięciu osadzonych, spełnione zostały wszystkie wymogi formalne. Jednakże uwagę przedstawicieli KMP zwróciła decyzja o umieszczeniu w celi monitorowanej nr 18/2014 z 19 kwietnia 2014 r. dotycząca pana [dane usunięto]. W treści decyzji wpiętej w akta osobowe podana była inna przyczyna umieszczenia tej osoby w celi monitorowanej (zalecenie lekarskie, względy medyczne), niż wynikało to z treści decyzji wpiętej do teczki zawierającej decyzje (zapewnienie bezpieczeństwa współosadzonemu [dane usunięto]). Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji uprzejmie proszą dyrektora jednostki o wyjaśnienie zaistniałej nieścisłości.

5. Dostosowanie jednostki do potrzeb osób niepełnosprawnych

Architektura jednostki nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną. Należy w tym miejscu wskazać, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w orzeczeniu z 2006 r. w sprawie Vincent przeciwko Francji (Nr skargi 6253/03) uznał, że osadzenie osoby niepełnosprawnej w więzieniu, gdzie nie może ona poruszać się, w szczególności, opuścić celi samodzielnie, jest „poniżającym traktowaniem” w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Dokładna analiza sytuacji osób z niepełnosprawnością osadzonych w celi prowadzi do wniosku, iż jest to tylko pozorne dostosowanie, dlatego przedstawiciele Mechanizmu zalecają zorganizowanie celi dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością tak, aby osoby niepełnosprawne mogły samodzielnie korzystać z przysługujących im praw jako osobom pozbawionym wolności.

6. Traktowanie przez personel Zakładu

Z rozmów z osadzonymi wynika, że choć nie jest to powszechna praktyka, to jednak zdarzają się przypadki, kiedy funkcjonariusze zawracają się do osadzonych na „Ty”. W tym miejscu pracownicy Mechanizmu zaznaczają, iż taka praktyka jest niedopuszczalna. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż zgodnie z treścią przepisu art. 72§2 k.k.w. *funkcjonariusze i pracownicy zakładu karnego, w którym skazany przebywa,*

a także osoby kierujące jego pracą lub innymi zajęciami są, w zakresie wykonywanych przez nich czynności służbowych, przełożonymi skazanego. Przepis ten kreuje między personelem jednostki a skazanymi relację podległości służbowej, a jej charakter powinien odzwierciedlać się np. w formie zwracania się przez personel Zakładu do skazanych. Ponadto w tym miejscu trzeba przywołać treść art. 4§1 zd. 1 k.k.w. *kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego.* Skracanie dystansu przez personel jednostki w kontekście podległości służbowej skazanych może stanowić i być odbierane przez samych osadzonych, jako naruszenie ich godności. W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają wyeliminowanie praktyki niewłaściwego zwracania się do osadzonych.

Analiza nagrań z monitoringu zastosowania środków przymusu bezpośredniego nie wzbudziła zastrzeżeń przedstawicieli KMP.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji uzyskali od osadzonego [dane usunięto] informację o zdarzeniu mającym miejsce w dniu 4 kwietnia 2014 r. Według relacji osadzonego został on uderzony przez funkcjonariusza Służby Więziennej w głowę ręką, a następnie ten sam funkcjonariusz rzucił w niego miską, czego świadkiem był współosadzony [dane usunięto]. Ponadto osadzony stwierdził, że w drodze do celi izolacyjnej został on zaprowadzony do magazynu odzieżowego, gdzie według jego relacji został pobity przez funkcjonariuszy.

Wobec wątpliwości, jakie towarzyszyły pracownikom Mechanizmu w trakcie ustalania przebiegu wydarzeń, w dniu 20 maja 2014 r. zostało wystosowane pismo do Dyrektora Aresztu Śledczego w Zabrze z prośbą o zbadanie zarzutów i złożenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie. Jak wynika z pisma D/O-072/17/2014/10192 przeprowadzono postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego ustalono, że opisane zdarzenie nie miało miejsca.

Z rozmów z osadzonymi wynika, że wychowawcy dobrze wypełniają swoje obowiązki, wizytują wszystkie cele 2-3 razy w ciągu tygodnia.

Z uzyskanych w trakcie wizytacji informacji wynika, że w 2013 r. w jednostce 20 osadzonych dokonało samouszkodzeń, w tym jeden z osadzonych przeprowadził próbę samobójczą. Natomiast od początku 2014 r. do dnia wizytacji zachowań autoagresywnych dopuściło się 11 osadzonych. Wśród tych zdarzeń miały miejsce dwie próby samobójcze. Z

rozmowy z psycholog pracującą w jednostce wynika, że każdorazowo dokonywana jest ocena motywacji podjęcia zachowań w postaci samouszkodzeń.

Z uzyskanych przez przedstawicieli KMP informacji wynika, że od początku 2013 r. do dnia wizytacji nie zostało wszczęte żadne postępowanie sądowe prowadzone przeciwko funkcjonariuszom Aresztu.

Z przekazanych wizytującym informacji wynika, że wśród spraw sądowych prowadzonych przeciwko Aresztowi Śledczemu w Zabrze z powództwa osadzonych prowadzonych było w dniu wizytacji 57 spraw, w tym 6 wytoczonych przez osoby tymczasowo aresztowane. Na dzień 31 grudnia 2013 r. w toku były 64 sprawy sądowe, z tego 12 spraw z powództwa osób tymczasowo aresztowanych.

W 2013 r. w AŚ w Zabrze nie stosowano środków przymusu bezpośredniego. Od początku 2014 r. do dnia wizytacji środki przymusu bezpośredniego (dalej: ś.p.b.) zastosowano 3 razy (siła fizyczna, kajdanki, pas obezwładniający 1-częściowy z kaskiem zabezpieczającym, cela zabezpieczająca). Przedstawiciele KMP przeanalizowali nagrania z monitoringu przedstawiające zapis z zastosowania dwóch z wymienionych środków.

W 2013 r. w doszło do 11 zdarzeń nadzwyczajnych. Najczęściej występującymi zdarzeniami były: usiłowanie dokonania samobójstwa (3 przypadki), bójki lub pobicie pomiędzy osadzonymi (3 przypadki) oraz ujawnienie przedmiotu niebezpiecznego lub niedozwolonego (1 przypadek). W okresie od początku 2014 r. do dnia wizytacji nastąpiły 3 wydarzenia nadzwyczajne, wszystkie stanowiły usiłowanie popełnienia samobójstwa.

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. zarejestrowano wpływ 71 skarg. Najczęściej dotyczyły one kwestii związanych z warunkami bytowymi, niewłaściwym traktowaniem przez funkcjonariuszy, opieką zdrowotną. Wśród nich znajduje się 1 skarga rozpatrzona pozytywnie. Natomiast w okresie od początku 2014 r. do dnia wizytacji zarejestrowano wpływ 57 skarg sporządzonych przez skazanych, w których większość dotyczyła niewłaściwego traktowania przez skazanych oraz opieki medycznej. Do czasu przeprowadzania wizytacji żadna ze skarg nie została załatwiona pozytywnie.

7. Dyscyplinowanie

Z przekazanych wizytującym informacji wynika, iż od początku 2014 r. do dnia wizytacji wnioski za przekroczenie dyscyplinarne zostały sporządzone łącznie 147 razy, w tym 77 osadzonych zostało ukaranych. Z kolei w 2013 r. w jednostce sporządzono 212 wniosków dyscyplinarnych, z czego ukaranych zostało 138 osadzonych.

Z przedstawionych pracownikom Mechanizmu informacji wynika, że od początku 2014 r. do dnia wizytacji sporządzono 632 wniosków nagrodowych dla 261 osadzonych, natomiast w 2013 r. sporządzono 991 wniosków nagrodowych dla 241 osadzonych.

Przedstawiciele KMP pozytywnie oceniają funkcjonującą w Zakładzie Karnym praktykę nagradzania osadzonych. Perspektywa otrzymania nagrody stanowić może dla osadzonych dodatkową zachętę do pracy nad zmianą swojej postawy na społecznie aprobowaną.

8. Prawo do informacji

Dokumentami regulującymi prawa i obowiązki osadzonych w jednostce jest zarządzenie nr 1/2014 dyrektora Aresztu Śledczego w Zabrzu z dnia 8 stycznia 2014 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w Zabrzu. Zdaniem przedstawicieli KMP wskazane zarządzenie zostało zredagowane w zrozumiałym sposób.

Kopie porządku wewnętrznego znajdowały się w poszczególnych celach mieszkalnych. Na ścianach korytarzy wywieszono zostały adresy instytucji krajowych oraz międzynarodowych stojących na straży praw człowieka. W tym miejscu przedstawiciele KMP zalecają poszerzenie wykazu danych teleadresowych o numer bezpłatnej infolinii RPO – 0 800 676 676, która jest czynna w pon. w godz. 10:00-18:00 oraz wt. – pt. w godz. 8:00-16:00.

Każda wizytowana cela przejściowa była wyposażona w pakiet informacyjny, składający się m.in. z: Kodeksu karnego wykonawczego, regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, porządku wewnętrznego oraz materiałów piśmienniczych.

Z rozmów z osadzonymi wynika, że istnieje możliwość skorzystania przez nich z aktów prawnych, które są rozprowadzane za pośrednictwem wychowawców lub udostępnianie w Bibliotece. Ponadto w trakcie wizytacji zaprezentowano pracownikom Mechanizmu egzemplarze tłumaczeń aktów prawnych normujących zasady odbywania kary pozbawienia wolności na języki obce.

Warto zaznaczyć, że w Bibliotece znajdowały się egzemplarze Raportów rocznych Krajowego Mechanizmu Prewencji oraz inne wybrane publikacje Rzecznik Praw Obywatelskich oraz informatory dotyczące praw osób przebywających w detencji.

9. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Szczegółowe ustalenia dotyczące przeprowadzania widzeń w jednostce zostały zawarte w rozdziale VII *Terminy widzeń* Porządku Wewnętrznego Aresztu Śledczego w Zabrze.

Zgodnie z postanowieniami w/w aktu, widzenia udzielane są w następujące dni tygodnia: skazani – w godz. 9:00 - 15:00 we wtorki, czwartki (2 w miesiącu) oraz w godz. 8:00 – 15:00 w niedziele (1,3,4,5 w miesiącu); tymczasowo aresztowani – w godz. 9:00 - 15:00 w czwartki (1,3,4,5 w miesiącu) oraz w godz. 8:00 – 15:00 w niedziele (2 w miesiącu).

Widzenia z osobami odwiedzającymi odbywają się w sali widzeń dozorowych, wyposażonej w stoliki do udzielania widzeń w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt oraz wyodrębnioną część ze stanowiskami do udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt. W sali widzeń znajduje się wyposażony w zabawki kącik dla dzieci.

W jednostce nie zorganizowano pomieszczeń umożliwiających realizację nagrody w postaci zezwolenia na widzenie bez osoby dozorującej (art. 138 § 1 pkt 2 k.k.w.) ani nagrody wynikającej z przepisu art. 138 § 1 pkt. 3 k.k.w. do udzielania zezwolenia na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż brak w/w pomieszczeń niweczy możliwość uzyskania przez osadzonych nagród wymienionych przez ustawodawcę w kodeksie karnym wykonawczym. W ocenie przedstawicieli KMP, dla zapewnienia równości więźniów wobec prawa władze Aresztu powinny zorganizować i odpowiednio wyposażyć takie pomieszczenia.

Zgodnie z postanowieniem Porządku Wewnętrznego Aresztu Śledczego w Zabrze rozdział VII pkt. 3, w dniach: *1 listopad, 25 grudzień, 1 styczeń oraz Pierwszy Dzień Świąt Wielkanocnych* – widzeń nie udziela się. W pozostałe święta widzenia są udzielane.

W każdym oddziale zainstalowane zostały samoinkasujące aparaty telefoniczne. Zgodnie z szczegółowymi regulacjami rozdziału XI Korzystanie z samoinkasującego

aparatu telefonicznego Porządku Wewnętrznego Aresztu Śledczego w Zabrze (pkt. 4), z aparatu korzystać mogą skazani, którzy nie mają zastosowanego aresztu w innej sprawie. Mogą oni korzystać z telefonów w godzinach 8:00 – 12:00 oraz 13:00 – 16:00.

Należy uznać, iż wynikający z art. 217c całkowity zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez tymczasowo aresztowanych stoi w opozycji do zagwarantowanego art. 215 § 1 k.k.w. tej grupie osadzonych prawa do obrony. Zgodnie z treścią przytoczonego przepisu tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Wyjaśnić należy, że korespondencją w rozumieniu art. 8 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r. są różne sposoby komunikowania się, w tym także rozmowa telefoniczna. Wbrew dosłownemu brzmieniu art. 215 kkw, przepis ten przyznaje tymczasowo aresztowanemu prawo kontaktowania się z wymienionymi osobami również telefonicznie bądź przy wykorzystaniu innych dostępnych technicznych środków przekazywania informacji.

Podkreślenia wymaga fakt, iż Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu podczas czwartej okresowej wizyty w Polsce w 2009 r. zakwestionował stan prawny w zakresie całkowitego zakazu prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane. Ponadto całkowity zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane stoi w sprzeczności z regułami: 95.3, 98.2 i 99, zawartymi w Rekomendacji Rec (2006)2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych.

Przedstawiciele KMP pragną w tym miejscu wskazać na praktykę wartą podkreślenia. Na każdym oddziale telefony znajdowały się w budce telefonicznej, która odgradzała osoby prowadzące rozmowy telefoniczne od pozostałych osadzonych, tym samym stwarzając warunki poszanowania prawa do prywatności podczas kontaktowania się ze światem zewnętrznym. Z przekazanych wizytującym informacji wynika, że rozmowy telefoniczne są kontrolowane (poprzez prowadzony nasłuch) i w przypadku przekazywania treści godzących w porządek i bezpieczeństwo jednostki lub interesu społecznego, może ona zostać przerwana.

W oddziale mieszkalnym II, jeden z aparatów jest przeznaczony do kontaktowania się z organami, o których jest mowa w przepisie art. 8 § 3 k.k.w. Rozmowy te nie podlegają kontroli.

Z informacji udzielonych wizytującym wynika, że od początku 2014 r. do dnia wizytacji udzielono 5 skazanym 12 przepustek, były to: nagrody, o których mowa w przepisach art. 138 § 1 pkt 7 i 8 k.k.w. oraz przepustki udzielone w trybie przepisu art. 141a § 1 k.k.w.

10. Prawo do ochrony zdrowia

Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Zabrzu składa się z: gabinetu stomatologicznego, gabinetu lekarskiego, gabinetu zabiegowego oraz jednej dwuosobowej izby chorych.

W Ambulatorium zatrudnionych jest 4 lekarzy (dermatolog, psychiatra, chirurg i stomatolog), którzy pracują na umowę o pracę. Ponadto w jednostce zatrudnione są 3 pielęgniarki. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że Areszt zapewnia pełną opiekę medyczną osadzonym, mimo że kierownictwo AŚ doświadcza braków kadrowych w personelu medycznym. Pilnie potrzebny jest lekarz internista oraz sekretarka medyczna, bądź dodatkowa pielęgniarka. Przedstawiciele KMP zalecają zatrudnienie brakującego personelu medycznego.

Jak wynika z prowadzonych ze skazanymi rozmów, czas oczekiwania na wizytę lekarską jest krótki. Osadzeni nie mieli uwag w zakresie opieki medycznej.

Zgodnie z udzieloną przedstawicielom KMP informacją, zasadą obowiązującą w jednostce jest przeprowadzanie badania lekarskiego w obecności osób jedynie wykonujących zawód medyczny. Jednakże z rozmów z osadzonymi wynika, iż funkcjonariusz Służby Więziennej jest obecny podczas zbierania wywiadu medycznego, a wychodzi z gabinetu lekarskiego jedynie podczas badania fizykalnego. Pracownicy Mechanizmu stoją na stanowisku, iż obecność funkcjonariusza SW w trakcie przeprowadzania wywiadu medycznego stanowi naruszenie ochrony tajemnicy lekarskiej. W tym miejscu należy przytoczyć sentencję wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 lutego 2014 r. Zgodnie z nią art. 115§7 zd. 1 k.k.w. jest niezgodne z art. 47 w związku z art. 31. ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez to, że nakazuje obecność funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego podczas udzielania świadczenia zdrowotnego również osobom pozbawionym wolności,

co do których nie jest to konieczne, a także nie określa przesłanek uzasadniających odstąpienie od tego nakazu². Należy przypomnieć, iż obecność osoby niewykonywającej zawodu medycznego podczas badania lekarskiego godzi w prawo do prywatności i jednocześnie stanowi naruszenie tajemnicy lekarskiej. Warto zaznaczyć, iż Trybunał Konstytucyjny traktuje świadczenie zdrowotne jako całość, zawierającą zarówno badanie fizykalne jak i wywiad medyczny. Co więcej, standardy międzynarodowe także zawierają zalecenie, aby poufność badań lekarskich przeprowadzanych w zakładzie karnym była zagwarantowana i respektowana na takich samych zasadach jak w powszechnym systemie opieki zdrowotnej (art. 13 Rekomendacji Nr R (98)7 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich dotyczącej etycznych i organizacyjnych aspektów opieki zdrowotnej w więzieniu).

W związku z powyższym pracownicy Mechanizmu zalecają, aby świadczenia medyczne udzielane osadzonym odbywały się bez udziału osób trzecich, a obecność funkcjonariuszy SW niewykonywających zawodu medycznego podczas badania lekarskiego była ograniczona do wyjątkowych przypadków, kiedy takiej asysty ze względów bezpieczeństwa wyraźnie zażąda personel medyczny.

11. Oddziaływania kulturalno-oświatowe

Poza możliwością udziału w zajęciach świetlicowych, osadzeni mogą uczestniczyć w spotkaniach tematycznych polegających na zajęciach z zakresu psychoedukacji oraz szkoleniach z praktycznej nauki pisania CV oraz listów motywacyjnych, a także tematycznych kołach zainteresowań: *Dyskusyjnym klubie filmowo-reportażowym*, *Kole czytelnictwem i prasowym* oraz *Kole fotograficznym*. Ponadto w ramach działań k-o w Areszcie w 2013 r. zostały zorganizowane następujące inicjatywy: występ chóru Gospel *Przebudzenie* z Pyskowic, występ mima z Krakowa ze spektaklem profilaktycznym *Przyszłość*, emisję oratorium śląskiego *Wziemięzięci* oraz wystawy.

W Areszcie funkcjonuje biblioteka, w której do dyspozycji czytelników znajduje się zbiór ok. 13 tyś. pozycji. Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym zbiory te są

² Patrz: <http://trybunal.gov.pl/rozprawy/wyroki/art/6723-zasady-udzielania-swiadczen-zdrowotnych-skazanym-odbywajacym-kare-pozbawienia-wolnosci/>, dostęp z dnia: 26 lutego 2014 r.

stale wzbogacane. Ponadto w jednostce działa radiowęzeł, w ramach którego emitowane są audycje własne: tematyczne, profilaktyczne oraz dotyczące bieżących spraw.

Warto w tym miejscu wskazać na nawiązaną przez władze jednostki współpracę z organizacjami i instytucjami pozawięziennymi.

12. Oddziaływania resocjalizacyjne

W Areszcie wprowadzona została procedura postępowania wobec osadzonych z problemami alkoholowymi, narkotykowymi. Każdy przyjmowany przez wychowawcę osadzony, co do którego zachodzi podejrzenie występowania Zespołu Zależności Alkoholowej/Narkotykowej, zostaje przekierowany do psychologa. Następnie, gdy zachodzi taka potrzeba jest diagnozowany i odesłany do lekarza psychiatry w celu potwierdzenia wstępnej diagnozy. W zależności od możliwości jednostki oraz motywacji osadzonego podejmowane są wobec niego odpowiednie działania, czy to w ramach umieszczenia go w zakładzie dysponującym Oddziałem Terapeutycznym, czy też obejmując oddziaływaniami w zakresie Krótkiej Interwencji.

Z uzyskanych przez wizytujących informacji wynika, że w roku 2013 w jednostce zorganizowano 40 edycji programów readaptacyjnych, a od początku 2014 r. do dnia wizytacji odbyło się 17 edycji programów. W analizowanym okresie programami readaptacyjnymi objęto 767 osadzonych (590 w 2013 r. i 177 w 2014 r.), w tym 81 tymczasowo aresztowanych (70 tymczasowo aresztowanych w 2013 r. oraz 11 tymczasowo aresztowanych w 2014 r.).

Areszt Śledczy w Zabrze w ramach współpracy z Muzeum Auschwitz i Muzeum Galicja z Krakowa organizuje dwa programy z zakresu przeciwdziałania prokryminogennym postawom: *Witold Pilecki – ochotnik do Auschwitz*, *Dziedzictwo Pokoleń – General Władysław Sikorski wojskowy i polityk*. Przedsięwzięcia skierowane są do całej populacji przebywającej w czasie ich trwania w jednostce i składają się z: udziału w wystawie, audycji w radiowęźle oraz pokazie filmowy połączonym z prelekcją zaproszonych gości.

13. Zatrudnienie

Limit etatów na zatrudnienie osadzonych w AŚ w Zabrze przyznany na 2014 r. wynosi 14 etatów, natomiast wykorzystanie tego limitu za 12 miesięcy w 2013 r. kształtowało się na poziomie 13,11 etatów.

Z przekazanych wizytującym informacji wynika, że w jednostce nie prowadzi się zatrudnienia zewnętrznego z powodu braku ofert od kontrahentów zewnętrznych.

Z przekazanych wizytującym informacji wynika, że od początku 2013 r. do dnia wizytacji nie prowadzono szkoleń zawodowych. Planowane jest zorganizowanie do końca 2014 r. jednego szkolenia w branży ogólnobudowlanej dla grupy 10 skazanych.

14. Prawo do praktyk religijnych

Skazani wyznania rzymsko – katolickiego mają możliwość uczestnictwa w odbywających się w soboty i niedziele mszach świętych odprawianych przez kapelana. W piątki realizowane są katechezy oraz posługi indywidualne.

Poza działalnością księdza Kościoła Katolickiego, w Areszcie odbywają się regularne spotkania: Kościoła Zielonoświątkowego, Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, Związku Wyznania Świadków Jehowy.

15. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Dyrektorowi Aresztu Śledczego w Zabrze:

- 1.1. Wyeliminowanie praktyki niewłaściwego zwracania się do osadzonych przez personel jednostki;
- 1.2. zapewnienie udzielania świadczeń medycznych osadzonym bez udziału osób trzecich oraz ograniczenie obecności funkcjonariuszy SW niewykonujących zawodu medycznego podczas badania lekarskiego do wyjątkowych przypadków, kiedy takiej asysty ze względów bezpieczeństwa wyraźnie zażąda personel medyczny;
- 1.3. podjęcie działań w kierunku zapewnienie dostępu do ciepłej wody w każdej z cel;
- 1.4. zapewnienie osadzonym przynajmniej dwóch kąpieli w ciągu tygodnia;
- 1.5. zabudowanie kąpoków sanitarnych w celach mieszkalnych;
- 1.6. wydzielenie odrębnych stanowisk prysznicowych w łaźniach;
- 1.7. demontaż atrapy kamery monitoringu umieszczonej w łaźni ogólnej;

- 1.8. wyposażenie piętrowych łóżek koszarowych w drabinki i barierki ograniczające przed upadkiem;
- 1.9. przeprowadzenie remontów cel mieszkalnych;
- 1.10. pełne dostosowanie infrastruktury jednostki do potrzeb osób niepełnosprawnych w planowanych remontach i modernizacjach;
- 1.11. zorganizowanie pomieszczeń służących do realizacji nagród wymienionych w przepisie art. 138 § 1 pkt 2 i 3 k.k.w.;
- 1.12. zapewnienie pracującemu z osadzonymi psychologowi superwizji jego pracy;
- 1.13. poszerzenie wykazu danych teleadresowych o numer bezpłatnej infolinii RPO 0 800 676 676;
- 1.14. zatrudnienie brakującego personelu medycznego;
- 1.15. przeprowadzenie szkoleń funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej mających codzienny, bezpośredni kontakt z osadzonymi dotyczących międzynarodowych praw i standardów wykonywania kary pozbawienia wolności.

2. Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Katowicach:

- 2.1. przekazanie środków na przeprowadzenie niezbędnych remontów oraz zrealizowanie rekomendacji zawartych w punktach 1.3 – 1.6, 1.8, 1.10, 1.12 oraz 1.15
- 2.2. przeznaczenie środków finansowych na zapewnienie zwiększenie zatrudnienia w dziele służby medycznej.